

Dokumenttype	NOU 1993:16	Dokumentdato	1993-04-01
Tittel	Etterkontroll av konkurslovgivningen m.v		
Utvalgsnavn	Utvalget for etterkontroll av konkurslovgivningen m.v.		
Utvalgsleder	Falkanger, Thor		
Utgiver	Justisdepartementet		
Oppnevnt	1990-10-26	Sider	205
Kapittel	Del 2 Hovedpunkter i utvalgets innstilling		

Del II Hovedpunkter i utvalgets innstilling

Utvalgets arbeid med etterkontroll av konkurslovgivningen m v har vært konsentrert rundt konkursloven, dekningsloven og panteloven. Nedenfor følger en oversikt over hovedpunktene i utvalgets lovforslag. Innstillingen del III tar for seg reglene i konkursloven. Under del III, bokstav a, tas reglene om gjeldsforhandling opp til vurdering. Utvalget foreslår en rekke endringer med sikte på å gjøre gjeldsforhandlingene både enklere og raskere enn hva tilfellet er i dag. Særlig gjelder dette i forhold til reglene om offentlige akkordforhandlinger. Gjeldsforhandlingene skal likevel i hovedtrekk skje etter det mønster som loven i dag gir anvisning på.

I kapittel 1 gjøres rede for utvalgets erfaringer med dagens regler om gjeldsforhandling, og om behovet for endringer i reglene.

I kapittel 2 gjennomgår utvalget vilkårene for å åpne gjeldsforhandlinger, og foreslår at det blir gitt anledning til å åpne gjeldsforhandling også ved insuffisiens.

Reglene om gjeldsforhandlingenes offentlighet vurderes i kapittel 3. Utvalget konkluderer med at det ikke er behov for lovendringer på dette punkt.

I kapittel 4 gjennomgås reglene om skyldnerens stilling under gjeldsforhandlingene, med hovedvekt på de tilfeller hvor forretningsdriften fortsetter under gjeldsforhandlingen. For å sikre at en videre forretningsdrift er forsvarlig, foreslår utvalget at det alltid skal utarbeides et driftsbudsjett og en finansieringsplan for den videre drift.

I kapittel 5 tas enkelte sider ved forholdet mellom skyldneren og pantehaverne opp til vurdering. Utvalget foreslår et generelt forbud mot tvangssalg etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 8 til 12, i de første seks måneder etter at gjeldsforhandlingen er åpnet, uten gjeldsnemndas samtykke. Utvalget foreslår også at det i denne perioden heller ikke skal kunne gjennomføres tvangsbruk av eiendeler skyldneren trenger i sin næringsvirksomhet uten at gjeldsnemnda samtykker i dette. Utvalgets flertall foreslår videre at gjeldsnemnda kan beslutte at skyldneren, innen rammen av sin ordinære forretningsdrift, under gjeldsforhandlingene gis rett til å avhende pantsatt driftstilbehør og varelager, samt ting beheftet med salgspant. Det er imidlertid en forutsetning at slikt salg ikke skal forringe panthavers stilling vesentlig. Gjeldsnemnda skal derfor utarbeide en plan for ivaretagelse av panthavernes interesse dersom slikt salg ønskes gjennomført. I tillegg kan skifteretten forby slikt salg dersom panthaverens utsikt til dekning vil bli vesentlig forringet ved salget. Et mindretall, medlemmet Kjølstad, går i mot en slik regel.

I kapittel 6 foreslår utvalget at krav som er stiftet under selve gjeldsforhandlingene, med gjeldsnemndas samtykke, skal få status likestilt med massekrav i en etterfølgende konkurs. I motsetning til etter gjeldende rett, likestilles alle fordringer som

oppstår med gjeldsnemndas samtykke under gjeldsforhandlingene.

I kapittel 7 foreslår utvalget å ta bort kravet om at akkordforslag må forhåndsgodkjennes av kreditorene. Dette åpner for vesentlige forenklinger i konkursloven kapittel VI.

I kapittel 8 foreslår utvalgets flertall at kravet til minstedekning ved tvangsakkord bør mykes noe opp. Det foreslås at akkordforslaget kan gå under 25% dekning dersom det kan godtgjøres at tvangsakkorden likevel vil gi bedre dekning enn en konkurs. Akkordforslaget kan likevel aldri underskride 10% av de alminnelige fordringshaveres tilgodehavende. Et mindretall, Bomann og Kjølstad, går i mot en slik regel. Forholdet til frivillige utenrettslige gjeldsordninger drøftes i kapittel 9. Utvalget foreslår ingen begrensninger i adgangen til å inngå slike avtaler.

I kapittel 10 foreslår utvalget at en tvangsakkord skal innebære at pantheftelser på skyldnerens eiendeler skal bortfalle i den utstrekning de overstiger pantets verdi. Utvalget foreslår at det i disse tilfellene åpnes adgang til å bringe verdifastsettelsen inn for skifteretten med begjæring om at det avholdes skiftetakst.

I kapittel 11 gjennomgås avstemningsreglene ved tvangsakkord. Utvalget foreslår en oppmykning av avstemningsreglene, ved at skifteretten gis kompetanse til å bestemme at avstemningen over et akkordforslag skal kunne foregå uten at det avholdes avstemningsmøte.

I kapittel 12 drøfter utvalget om det bør gis særskilte regler om straffebøter og erstatningsbeløp ved tvangsakkord, men kommer til at det ikke vil foreslå noen lovendringer på dette felt.

I kapittel 13 foreslås lovfestet at en gjeldsforhandling som hovedregel skal være avsluttet innen 6 måneder etter avsigelsen av åpningskjennelsen. Da det unntaksvis likevel kan tenkes tilfeller hvor gjeldsforhandlingen, f.eks. på grunn av boets størrelse, ikke lar seg avslutte innen 6-månedersfristen, foreslår utvalget at skifteretten kan gi samtykke til at behandlingstiden forlenges.

I del III, bokstav b, gjennomgås reglene i konkursloven annen del om konkurs.

Utvalget gjør i kapittel 1 rede for utviklingen når det gjelder konkurstillene i løpet av de siste tiår. Det gjøres også rede for hvilke erfaringer som er gjort med gjeldende regler om konkursbehandling i løpet av den tid som er gått etter at loven trådte i kraft.

En hovedproblemstilling som går igjen i en rekke av kapitlene i innstillingen, er behovet for forenklinger i regelverket. Det har også vært en sentral målsetting å gi regelverket en betydelig grad av fleksibilitet, slik at bobehandlingen kan legges mer omstendelig opp i de situasjoner hvor det er behov for dette, særlig i store konkursbo.

I tråd med dette foreslår utvalget i kapittel 2 et endret utgangspunkt for konkursreglene; en enklere konkursbehandlingsprosedyre bør bli hovedregelen. Bostyrerens rolle og kompetanse tas opp til vurdering i kapittel 3. Ordningen med oppnevning av midlertidig bostyrer foreslås opphevet. I dette kapitlet vurderes også bostyrerens forhold til kreditorutvalget og bostyret. Utvalget foreslår at ordningen med obligatorisk kreditorutvalg oppheves. Etter utvalgets forslag skal kreditorutvalg bare oppnevnes "i særlige tilfeller".

Utvalget foreslår videre at bostyreren pålegges en del nye oppgaver ut over det som følger av gjeldende rett. Forslagene innebærer dels en presisering og videreføring av allerede eksisterende oppgaver og dels at bostyreren gis helt nye

oppgaver.

Utvalget foreslår bl a lovfestet at bostyreren har plikt til å sørge for at skyldnerens regnskaper og regnskapsmateriale blir sikret, jf kkl 80. Videre foreslås i samme bestemmelse at bostyreren skal sørge for at det blir foretatt en registrering og verdsetting av skyldnerens eiendeler.

Bostyreren pålegges også en plikt til å informere de ansatte hos skyldneren om deres rettigheter og om bobehandlingen så langt deres interesser berøres, jf kkl 84 første ledd.

Bostyrer skal etter utkastet også være ansvarlig for prøving av massekrav og dermed likestilte fordringer, med unntak av eget og borevisors honorar som fastsettes av skifteretten, jf kkl 157 og 158.

Utvalget foreslår dessuten at bostyreren etter kkl 85 første ledd nr 5 kan treffe beslutninger om abandonering av nærmere angitte eiendeler.

Endelig nevnes at bostyreren etter utkastet til kkl 85 første ledd nr 6 og 122a, skal gi opplysninger til påtalemyndigheten og Kredittilsynet om det antas å foreligge mistanke om straffbare forhold i anledning skyldnerens økonomiske virksomhet. Utvalget foreslår en utvidet rapporteringsplikt for bostyrer i forhold til gjeldende rett.

I kapittel 4 gjøres det rede for revisors rolle under bobehandlingen. Utvalget foreslår at det skal oppnevnes revisor i alle konkursbo.

Utvalget foreslår i kapittel 5 at skiftesamlingens rolle under bobehandlingen tones noe ned. Regelen om obligatorisk innkalling til skiftesamling i kkl 78 første ledd nr 3 og i kkl 135, foreslås opphevet. I stedet foreslår utvalget at skifteretten stilles fritt til å beslutte om det i forbindelse med kunngjøringen av at konkurs er åpnet, eller i forbindelse med en mulig innstilling av bobehandlingen etter kkl 135, skal berammes en skiftesamling i boet. Videre foreslår utvalget at fordringsprøvelsen prinsipalt skal skje i bostyremøte, og ikke som i dag i en skiftesamling.

Reglene om slutning av boet, utlodning og utbetaling av dividende, gjennomgås i kapittel 6. Utvalget foreslår at skifteretten, ikke skiftesamlingen, skal ta boet opp til slutning når bobehandlingen er ferdig. Videre foreslår utvalget at bostyreren skal foreta sluttutlodningen snarest mulig etter at boet er sluttet.

I kapittel 7 vurderer utvalget reglene om forvaltning, salg, abandonering og overføring av boets eiendeler.

Utvalget foreslår at panteloven 1-5 første ledd endres slik at panteretten også omfatter nødvendige utgifter til vedlikehold og sikring av pantet, når panthaveren har dekket slike utgifter under en konkurs etter avtale med bostyreren.

Utvalgets flertall foreslår at det åpnes adgang for bostyreren til å foreta salg av pantbeheftede eiendeler, med utslettende virkning for udekkede pantheftelser, hvor salget skjer sammen med andre av boets eiendeler og et samlet salg kan forventes å gi større utbytte for boet enn et enkeltvis salg av eiendelene. En tilsvarende salgsrett foreslås hvor salget skjer som ledd i en samlet overdragelse av hele eller deler av virksomheten med sikte på fortsatt drift etter konkursen. Et mindretall, Kjølstad, går i mot flertallets forslag på dette punkt.

I dette kapitlet foreslås videre en lovregulering av de ulovfestede reglene om abandonering i konkurs. Det foreslås også regler om overføring av eiendomsretten til pantet fra skyldneren til panthaveren. I forbindelse med overføringen skal det foretas en verdsettelse av pantet. Denne verdsettelsen foreslås lagt til grunn både ved beregningen av panthaverens krav på dividende og ved avregningen mot skyldnerens gjeld. Hvor flere panthavere ønsker å få pantet overført til seg, foreslår utvalget at den med dårligst prioritet gis fortrinnsrett. I kapittel 8 tar utvalget til orde for en økt innsats mot økonomisk kriminalitet i forbindelse med konkurser. Dersom det skal føres en virkelig effektiv innsats mot konkurskriminaliteten, er det slik utvalget ser det særlig to områder det må satses på. Det ene er å sikre at det finnes midler, i boene eller fra annet hold, til å drive bobehandling for. Det andre er å sikre at det er tilstrekkelig ressurser innen påtalemyndigheten til å følge opp konkurssakene raskt og effektivt.

Utvalget foreslår videre at boorganenes informasjonsplikt overfor påtalemyndigheten utvides til å gjelde straffbare forhold i tilknytning til skyldnerens økonomiske virksomhet i sin alminnelighet. Videre foreslås en utvidet plikt for bostyreren og borevisoren til å bistå under etterforskningen dersom påtalemyndigheten eller Kredittilsynet begjærer dette. Utvalget foreslår i kapittel 9 at det etableres et Konkursråd som skal gi generelle retningslinjer for bobehandlingen, og i tillegg gi konkrete råd og bistand ved forespørsel fra ulike boorganer, som f.eks. bostyrere eller borevisorer. Rådet foreslås ikke gitt noen formell tilsynsfunksjon, eller instruksjonsmyndighet.

Reglene om konkursskarantene og konkursregistrering gjennomgås i kapittel 10. Utvalgets flertall er av den oppfatning at konkursskarantene reglene bør oppheves. Flertallet er ikke uenig i at det ved en rekke konkurser avdekkes forhold som viser at skyldneren, eller personer i skyldnerens tjeneste, bør forbyes å drive næringsvirksomhet for en kortere eller lengre periode. Flertallet mener at et slikt forbud heller bør ilegges som et rettighetstap etter bestemmelsene i strl. 29. Et mindretall, Boman, er ikke enig i at konkursskarantene reglene bør oppheves. Innstillingens del IV tar for seg reglene i dekningsloven. I kapittel 1 fremmer utvalget forslag om å endre dekningsloven 2-12 slik at debitor i fremtiden kan avslå falt arv også etter konkursåpning. Avslag på falt arv likestilles således med avkall på fremtidig arv.

I kapittel 2 foreslår Konkurslovutvalget enkelte endringer i dekningslovens omstøtelsesregler. Lovens kapittel 5 avgrenses til kun å gjelde omstøtelse til fordel for kreditorfellesskapet, og det innføres et såkalt "tapsrekvisitt". Boet må lide tap for å kunne omstøte. Utvalget foreslår også en ny omstøtelsesregel i 5-7 a som tar sikte på å ramme situasjoner hvor et pantsatt objekt har økt vesentlig i verdi senere enn tre måneder før frisdagen. Slik verdiøkning kan omstøtes hvis den ikke er forårsaket av midler stilt til disposisjon av panthaver uten tilleggssikkerhet i debitors eiendeler. Omstøtes verdiøkningen, vil boet, ikke etterstående panthaver, tre inn med prioritet for beløpet, jf. 5-11 nytt fjerde ledd. Reglene om foreldelse av boets rett til å omstøte foreslås også endret. Foreldelsen skal regnes fra åpning av tvangsakkord eller konkurs, se 5-15.

I kapittel 3 gjennomgås reglene om debitors kontraktsforhold under gjeldsforhandling. Konkurslovutvalget foreslår endel tilføyelser og endringer i dekningsloven kapittel 7. Enkelte bestemmelser skal bare gjelde ved gjeldsforhandlinger. Samtidig foretas endringer som innebærer at andre bestemmelser forbeholdes konkurs og offentlig skifte av insolvent dødsbo.

Forslagene innebærer dels en språklig forenkling og dels enkelte materielle endringer. Utvalget fremmer i kapittel 4 et forslag til ny 7-11 om arbeidsavtalers stilling i konkurs.

Kapittel 5 i utvalgets utredning tar for seg reglene i dekningsloven kapittel 9. Reglene om massekrav og dermed likestilte fordringer, jf deknl 9-2, foreslås endret slik at færre krav gir grunnlag for å åpne massekonkurs. Krav med tilknytning til umiddelbart forutgående gjeldsforhandling eller offentlig dødsboskifte dekkes bare i den utstrekning det er midler til det.

Videre har utvalget sett nærmere på bestemmelsen om fortrinnsberettigede fordringer av annen klasse, jf 9-4. Et samlet konkurslovutvalg ser en klar sammenheng mellom dekningslovens prioritetsregler og utvalgets forslag om begrensninger i pantsettelsesadgangen. Et flertall foreslår derfor at bestemmelsen i deknl 9-4 oppheves. Et mindretall, medlemmet Boman, er i tvil om dette er et riktig tidspunkt å oppheve prioritetsreglene på.

I innstillingens del V drøftes endringer i panteloven.

Kapittel 1 tar for seg bakgrunnen for pantelovsreformen av 1980. Man ser på konsekvensene av at pantsettelsesadgangen den gang ble kraftig utvidet. En gjennomgang av statistisk materiale kan tyde på at pantekreditorenes krav i konkurser har redusert både muligheten for å dekke en normal bobehandling og muligheten for å gi de uprioriterte kreditorer dividende av betydning.

I kapittel 2 reises derfor spørsmålet om pantsettelsesadgangen bør begrenses, og utvalget konkluderer med at så bør skje. I kapittel 3 drøftes metoder for begrensning i av realkrediten, og i kapittel 4 ser utvalget hen til utviklingen i våre naboland.

I kapittel 5 fremmer utvalget forslag om innføring av et subsidiært legalpant for boomkostninger. Boet kan avkreve inntil 5 % av pantets verdi. Boets panterett gis prioritet foran alle andre krav, men kan innløses av panthavere som ikke ønsker objektet realisert. Legalpantet er subsidiært i den forstand at alle debitors frie midler skal brukes til bobehandling før boet benytter seg av 5 %-regelen. Et flertall av utvalget foreslår at hvis panthaverne innbetaler mer en hva som kreves til bobehandlingen, skal det overskytende tilbakebetales forholdsmessig etter pantets verdi. Ordningen vil altså ikke direkte tilføre midler til de usikrede kreditorer. Et mindretall, Boman og Melhus, ønsker derimot at 5 % av de pantsatte verdier alltid skal tilfalle boet, og at midler som ikke brukes til bobehandlingen således går til kreditorfellesskapet.

I kapittel 6 foreslår utvalget begrensninger i pantsettelsesadgangen etter sikkerhetsobjektets art. Et samlet utvalg foreslår å oppheve factoringpantet, jf 4-10. Et flertall av utvalgets medlemmer ønsker dessuten å oppheve varelagerpantet, jf 3-11 til 3-13. Et mindretall, Falkanger og Kjølstad, ønsker å bevare dagens regler om varelagerpant. Et flertall av utvalget foreslår videre å begrense næringsdrivendes adgang til å ta salgspant i varer beregnet til forbruk, bearbeidelse og videresalg, se 3-15 annet ledd. Et av utvalgets medlemmer, Andersen, er uenig i dette. Hun ønsker å åpne for salgspant i alt som skal videreselges enten det er i bearbeidet eller ubearbeidet stand.

For øvrig foreslås det også enkelte andre endringer i panteloven. Regelen som ved konkurs kan sikre panthaver refusjon for nødvendige utgifter til bevaring av pantet, se 1-5 første ledd bokstav e, er allerede nevnt. Videre lanseres en bestemmelse i 1-9 som hindrer at åpning av gjeldsforhandlinger eller konkurser gir rett til pantsikrede morarenter. Utvalget foreslår også endringer i 3-4 som modifierer dagens strenge krav til en gjennomgående pantsettelse av driftstilbehør.

I innstillingens del VII har utvalget utarbeidet forslag til ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser. Om ikke annet er bestemt, bør den nye lovgivningen anvendes på alle bo der begjæring om gjeldsforhandlinger eller konkurs kommer inn til skifteretten etter lovens ikrafttredelse og i dødsbo der dødsfallstidspunktet fant sted etter dette tidspunkt.
